

Mit és hol?**Új boltok a Belvárosban**

Amikor a kereskedelmi ellátásról mondunk véleményt, nem elég azt nézünk, hol mit — és mit nem — lehet kapni, kellőképpen bőséges-e az árukészlet, izlésünk, kedvünk szerint mi-ből válogathatunk. Az sem lényegtelen, hogy tömegben, egymást lökdösve, avagy kénytelenesen vásárolhatunk. Korszerű, az áru bemutatására, raktározására egyaránt alkalmas üzletekben az eladók is jobban dolgoznak, s ez persze a vevők szempontjából sem közömbös.

A városi tanács vb kereskedelmi osztálya már évekkel ezelőtt felmérte, milyen lehetőségei vannak a belvárosi megkezdésének. Számba vették például, hány olyan iroda, raktár található a Belvárosban, mely cserhelyiség felajánlásával majdan kereskedelmi célra felszabadítható. Megvizsgálták azt is, hol lehetne üzlethelyiségeket összevonni, esetleg a közfalak áthelyezésével, netán galériás megoldással a boltok alapterületét növelni. Az elképzelések megvalósítása érdekében persze a kereskedelmi vállalatok véleményét is meg kell kérdezni, és nem árt idejekorán tájékozódni, az átalakítások elvégzésére lesz-e szabad

kapacitással rendelkező kivitelező.

A fentiekből is kitűnik, hogy a kereskedelmi hálózat korszerűsítése csak kellőképpen megalapozott, minden tekintetben pontos elképzelések alapján lehetséges. Az idei esztendő nevezetes dátum lesz a város életében. Elsősorban amiatt, hogy az év végére átadják rendeltetésének a Jókai utcai nagyruházat. A vásárlóközpont megnyitásával kapcsolatos intézkedéseknek hamarosan tanúi lehetünk. Mivel a Szeged Nagyruházatban úgyszólván mindent árulnak majd, szükségessé válik a már meglévő, kis alapterületű üzletek profiljának módosítása. A Kis Dávid-paotva régóta húzódo felújításának befejeztével új boltok kialakítására lesz lehetőség, s a hálózat fejlesztésekor, a vásárlás körülményeinek javítása érdekében ez is figyelemre méltó.

A szabaterüli játékok kezdetére megnyílik az Amfóra Kereskedelmi Vállalat üveg és porcelán márkaboltja a Széchenyi téren. Az 1. számú Ügyvédi Munkaközösség és az ELKER 135. számú dohányboltjának helyiségeit vonják össze — a kivitelező a Szegedi Építőipari Szövetkezet, így elég tágas, 130 négyzetméter alapterületű üzlet alakíthatnak ki. Mivel az említett trafik meglehetősen nagy forgal-

mal bonyolított, a vállalat és a lakosság érdekeit figyelembe véve meghosszabbították az ELKER másik két, ugyancsak a Széchenyi téren fellelhető dohányboltjának nyitvatartási idejét.

A járőrelők is felfigyelhettek rá: a közelmúltban bezárt a Delta Kárasz utcai műszaki-villamosági és elektromossági üzlet. Az intézkedést kényszerűség szülte. A két bolt elektromos hálózata ugyanis olyanra elavult volt, hogy már nem felelt meg az érintésvédelmi és tűzrendészeti szabvány előírásainak. A Delta a felújítás befejeztéig a Horváth Mihály utcai bérleti helyiségben árusít. Addig, amíg eredeti helyükre vissza nem költözhetnek, a Klauzál téri műszaki-villamosági szaküzlet nyújtott nyitvatartással várja a vásárlókat.

A Lenin körút és a Dugonics tér sarkán nemrégiben még a Cipő Nagykereskedelmi Vállalat raktára volt. Most a Szegedi Építőipari Szövetkezet szakemberei dolgoznak az egykori raktár helyiségeiben. A portálokot már kicserélték, a munka végére — a Szegedi Ipari Vásár nyitása előtt — a Bizományi Áruház Vállalat bútor- és lakberendezési áruházát költözik ide. Elkészültek a BAV Bácsy-Zsilinszky utcai ruházati üzletének felújítási tervei is. L. Zs.

Társadalombiztosításra közel hárommilliárd

Tények bizonyítják, hogy életszínvonal-politikánk szervezésében a társadalombiztosítási juttatások növekedtek legdinamikusabban az elmúlt esztendő folyamán. Nyugdíjra, táppénzre, családi pótlékra, gyermekgondozási segélyre és egyéb társadalombiztosítási célokra hazánkban 1975-ben 45,3 milliárd, az elmúlt esztendőben pedig — mintegy 60 százalékkal többet — 72,5 milliárd forintot fordítottak. Az idei tervben ennél is többet, 77,5 milliárdot irányoztak elő. A fejlődést jelzi, hogy több mint 2 millió ember kap nyugdíjat, csaknem 270 ezer édesanya veszi igénybe a gyermekgondozási segélyt és 2 millió gyermek részesül családi pótlékban. Ezek országos adatok, de kérdés, milyenek Csongrád megyében az arányok? Ezt tekintette át tegnap, csütörtökön délután megtartott ülésen az SZMT elnöksége is, ahol dr. Nagy Máté, a Csongrád megyei Társadalombiztosítási Igazgatóság vezetője terjesztette elő a megyei adatokat. Főlvázolta az összegezés, hogy az utóbbi években milyen intézkedések történtek a társadalombiztosítási juttatások növelésére. Az ötödik ötéves terv során a kormány jelentős intézkedéseket tett a társadalombiztosítási ellátások fejlesztésére, a

nyugdíjasok helyzetének javítására. A nyugdíjak évenkénti emelésének legkisebb összege 30-ról 70 forintra növekedett.

A társadalombiztosítási juttatások javulása Csongrád megyében is hasonló képet mutat, mint az országban. Amíg 1975-ben 1,7 milliárd volt a kiadások összege, addig tavaly már meghaladta a 2,8 milliárdot. Honnan ez a tetemes összeg? Legnagyobb tétel a munkáltatók befizetése, közel 1,5 milliárd, valamint az úgynevezett nyugdíjrukulék — amelyet a dolgozóktól vonnak le — félmilliárd, közel 1 milliárdot pedig az állami költségvetés biztosít az igényjogosultak részére.

Csongrád megyében családi pótlékra 371 millió forintot fizettek ki a múlt évben. Táppénzre több mint 242 milliót. Naponta átlagosan több mint 9 ezer volt Csongrád megyében a táppénzesek száma, s ez kevesebb, mint két évvel ezelőtt. A hosszú keresőképtelenséggel járó betegségek közül első helyen továbbra is a vesélyeztetett terhesség és terhes szövődmények, majd sorrendben a mozgásszervi betegségek, gyermekápolás miatti keresőképtelenség, s nem üzemi jellegű balesetek és a keringésszervi betegségek következnek.

Árucseré-forgalom

Tegnap, csütörtökön délután Bukarestben Vas János külkereskedelmi, valamint Marin Traistaru külkereskedelmi és nemzetközi gazdasági együttműködési miniszterhelyettes aláírta az 1980. évi magyar-román árucseré-forgalomról szóló jegyzőkönyvet.

Az idei évre érvényes megállapodás az előző esztendőhöz képest jelentős növekedést irányoz elő. Figyelemre méltó a gépforgalom,

amely a teljes árucseré csaknem 58 százalékát alkotja. Az átlagos növekedést jelentősen meghaladja a fogászati cikkek kölcsönös cseréje: az elmúlt évhez képest növekszik a bútor, géztűzhely, zománcosított vas-kályha, személygépkocsi, meiggházi paradicsom, uborka, zöltség, gyümölcs-konzervek, ajtó-ablak stb., a kivitelenben a pamutzöveg, bőrcipő és egyes élelmiszerek jelentik a fontosabb tételeket. (MTI)

Korszerű technika — régi eredmény

Megörvendeztethetne mindannyiunkat a tény, ha nem kapcsolódna egy „de” szócska hozzá. A tény az: 1970 és 1980 közötti időszakban a dollár elszámolási piaccokról származó gépbehozatal több mint a tízszeresére növekedett. S itt következik a de: az eszköztár ilyen-fajta gyors gyarapodása ellenére nélkülözzük a kellő kamatokat, azaz a termelés vérkeringésébe beáramló új technika hatékonyságát. Ez még nem eléggé eredményes, kifizetődő. A befektetések megtérülésére vet fényt a következő adat: 1974 és 1979 között 120 milliárd forint — 1979-es árfolyamon számolva 3,4 milliárd dollár — értékű volt a tőkés országokból vásárolt gépmennyiség...!

Sok a panasz arra — s némely helyen, illetve iparágban teljes joggal — mennyire elavult a termelés technikai, technológiai háttérháza. Műszaki múzeumba kíváncskozó gépekkel kényeserülnek előállítani a jól fizető, gond nélkül értékesíthető termékeket. Az ok: nincs kellő fedezet az eszköztár felújítására. A másik oldalról pedig az áll, hogy van pénz is, korszerű gép is, csak éppen — ahogyan ezt szakember emlegetik — hiányzik a termelő hely fogadóképessége; szervezetsége, szellemi tőkéje, technológiai fegyelmé...

Országos népi ellenőri vizsgálat tárta fel: az importból származó gépek és berendezések nagyobb része az előzetes tervek nélküli kisebb teljesítménnyel — ebbe a kapacitás kihasználás és a minőségi jellemzők egyaránt beletartoznak — működik. Magyarán: a számítottól lassabban térül meg az ár, ha — egyáltalán megtérül. Mert olyan esetekre is rábukkantak a népi ellenőrök, amikor a dollárért vásárolt nagy értékű technikai eszközök eredeti csomagolásukban pihentek negyedik esztendeje, s erkölcsileg úgy avultak el, hogy közben egy fillérenyi hasznot sem hajtottak...! Valamiért csak a vásárlás volt a fontos, az üzembe állítás már nem, de e luxus következményeit alig, vagy egyáltalán nem érezték az érintettek, annál inkább viselte a gondatlanság terhet a népgazdasági közös pénztár.

Tervezetlenül, csúcokra kapaszkodó és völgyekbe zuhanó volt gyakran a gépipport, egyik évről a másikra háromszorosa bővült, azután az előző esztendeinek negyedére zsugorodott, majd annak a hétszeresére hizott. Meglehetősen logikátlanul változott a központi támogatás a különböző beszerzési források előnyben részesítését. Ezért azután nem bizonyult

ritka esetnek — a már említett népi ellenőri vizsgálat állapította meg ezt is —, amikor a hazai gyártásban is rendelkezésre álló gépet, berendezést borsos áron, dollárért vették meg a „van rá valuta”-alapon gondolkodó beruházók.

Mind ezek ismeretében már nem hat meglepőnek, hogy a három legfőbb ágazatban, majdnem tíz esztendőt figyelembe véve, csak egyben nem romlott az egyégségny erőforrássá jutó nettótermelés mutatója. Az összehasonlító árak alapján számított növekedés az iparban az 1971 és 1975 közötti időszakban 4,9 százalék volt, az azt követő három évben viszont — 1976—1978 — mindössze három százalékkal bővült az egyégségny erőforrássá jutó nettótermelés. Az építőiparban mindkét szakaszban maradt a 4,1 százalék, míg a mezőgazdaságban és az erdőgazdálkodásban 3,5-ről 2,5 százalékra csökkent. A legnagyobb a mérséklődés tehát az iparban, ott, ahová a legtöbb eszköz, s értékben is a legnagyobb mennyiség áramlott be. Elemzések azt mutatták, az élmonika hatékonysága ugyan javult, de nem olyan mértékben, hogy képes lett volna ellensúlyozni az állóeszköz-hatékonyság — azaz az állóeszközök kihasználtságának — romlását. Veszélyes folyamat ez, hiszen objektív tényező miatt általában növekszik a termelő ágazatok eszközigényessége, tehát az ilyen ráfordítások törvényeszerűen emelkednek. Ha most az emelkedő ráfordításokat csökkentő eredmény kíséri, akkor... nos, akkor a ráfizetésből kellene megélnünk! Ez pedig nemcsak hosszabb távon lehetetlen, hanem rövidebb időszakon belül is...

Az idén januártól érvényes szabályozók a korábbiakhoz képest növelték a vállalatok költségérékenységiét, amibe természetesen az új technika árának megtérülése is beletartozik. Remélhető, ha a munkahelyi közlések egésze megadja az eszközök szükséges rangját, akkor a szó igaz értelmében meghatározó lesz az eszközgazdálkodás, Ennek alkotó eleme a kellő tájékozottságú vásárlás éppúgy, mint az új gépek, berendezések fogadásának előkészítése — anyagban, szerszámban, művelési rendben, technológiai leírásokban stb. —, s a természetbe állítás meggyorsítása. Mert konyhai bölcsesség, de nagyon igaz: nem az új technika a cél, hanem az új technika alkalmazásával elérhető többleteredmény!

Mészáros Ottó

Van elég vetőmag

Korábban kezdtek ebben az idényben a szaporítóanyagok csomagolását és kiszállítását a Vetőmagtermelő és Értékesítő Vállalat Délmagyarországi területi központjában. A hajtatott növények fémzárókat már tavaly októberben és novemberben elvégeztek. Jelenleg a tavaszi kalászosok és a hibrid kukorica fémzáróása folyik.

Nem lesz fennakadás a

vetőmagcilitásban, a termelő üzemek igényeit folyamatosan kielégítik. A tavaszi árpa vetőmagjából 190 tonnát rendeltek a gazdaságok, eddig 65 tonnát szállítottak ki. Hibrid kukoricából 1155 tonnára szól a rendelés, a korai időpont ellenére 216 tonna már a termelő gazdaságok raktáraiban várja a vetést. Jobb minőségű fajták kerülnek idén forgalomba, a keresett amerikai fajtákból is van elegendő. Az energia-takarékosság megnövelte a jelentőségét a rövid tenyészidejű fajtáknak, amelyek nem igényelnek szarítást. A felhasználók a teljes fajtaválasztékból válogathatnak.

rendelt többet, mint tavaly, 1 millió 614 ezer tasak vetőmagot adnak el a megye boltjaiban. A korai magvakat már kiszállították. Egyetlen kivétel a takarmányárpa: ezt most csomagolják, importból érkezett egyhónapos készessel, február végén, március elején kapható lesz.

Burgonya vetőgumóiból kevés a készlet: a termelők nagy része azonban már tavaly ősszel beszerezte a szükséges mennyiséget. Mintegy 160 tonnát tárolnak, ebből egyelőre tízenötven van megrendelés. Ha kevésnek bizonyulna a készlet, Baranya és Nógrád megyéből tudnak pótlást beszerezni.

Kevesebb kedvező a helyzet a zab esetében, a tavalyi rossz időjárás miatt kevesebb a szaporítóanyag, így csak az időben érkezett megrendeléseket tudják kielégíteni.

Takarmánynövényekből kielégítő a választék: lucernából a nagyszénási fajtát fokozatosan a szarvasi váltja majd fel. Megtehető a készlet erókfélékből, bár nem teljes a választék: a silócirok szaporítóanyagát importból szerzik be. A második fél évben speciális igényeket kielégítő lúkeverékek is forgalomba kerülnek. Lesz majd strand-, golf-, rézsű-, őrteri és reptéri keverék.

Zöldsgéfékből 6,6 tonna a rendelés, ebből 5,8 tonnat már kiszállították. Csongrád megyében 138 boltban árúsítanak vetőmagvakat: a kis-többi kellemetlen melléki kereskedelem tíz százalékkal a tejnek.

Textilfestők

A Pamutnyomóipari Vállalat Textilfestőgyárában a tervszerű takarékság az elmúlt évben másfél millió forint hasznot hozott. Idén, a technológiai szükségégnél nagyobb mennyiségű vízfelhasználást kívánják megszüntetni. A gyárban évente több mint ötvenmillió négyzetméter textil festenek, illetve fehérítenek. Termékeik hetvenöt százalékát külföldön értékesítik.